

Examen VMBO-GL en TL 2005

tijdvak 1
dinsdag 24 mei
13.30 - 15.30 uur

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID-SCHRIJFVAARDIGHEID CSE GL EN TL

Bij dit examen horen een uitwerkbijlage en een tekstboekje.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 23 vragen, een samenvattingsopdracht en twee schrijfopdrachten.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

TEKST 1 CONTACT EN WEL METEEN!

- 1p ● 1 Wat is de belangrijkste functie van de alinea's 1 en 2?
de tekst inleiden door
A het geven van een historisch overzicht van het onderwerp
B het geven van een korte samenvatting van de hele tekst
C het geven van voorbeelden bij het onderwerp van de tekst
D het noemen van de directe aanleiding voor het schrijven van de tekst
- 1p ● 2 Hoe kun je het onderwerp van het tekstgedeelte in de alinea's 3 en 4 het beste weergeven?
A de effecten van de nieuwe media
B de onverschilligheid tegenover goede manieren
C de schade aan onze omgangsvormen
D de verwarring ten gevolge van de nieuwe media
- 1p ● 3 Hoe kun je het onderwerp van het tekstgedeelte in de alinea's 5 tot en met 7 het beste weergeven?
A afwijzing van de nieuwe media
B de machteloosheid van de wetenschap
C de voordelen van de nieuwe media
D veranderende contacten
- 1p ● 4 Oscar Peters veronderstelt dat "beïnvloeding door de eigen vriendenkring" (alinea 9) een van de oorzaken is voor het succes van de sms.
In welke van de volgende alinea's wordt deze uitspraak het duidelijkst ondersteund?
A alinea 1
B alinea 2
C alinea 3
D alinea 4
- 1p ● 5 Wat is het verband tussen alinea 10 en 11?
A Alinea 10 en 11 vormen samen een opsomming.
B Alinea 11 noemt een gevolg van het in alinea 10 gestelde.
C Alinea 11 versterkt de inhoud van alinea 10.
D Alinea 11 wijst het in alinea 10 gestelde af.
- 2p ○ 6 "Hoe meer communicatie met teksten, hoe meer communicatiestoornissen." (alinea 12)
→ Welke drie verklaringen worden hiervoor genoemd in de alinea's 12 en 13?
- 1p ● 7 In alinea 13 staat: "Het betekent ook dat sommige sociale remmingen worden losgelaten."
In welke alinea wordt deze bewering het duidelijkst uitgewerkt?
A alinea 1
B alinea 2
C alinea 3
D alinea 4

- 1p ● **8** Hoe kun je het verband tussen alinea 12 en alinea 13 het beste weergeven?
- A** Alinea 12 en 13 vormen samen een opsomming.
  - B** Alinea 12 en 13 vormen samen een tegenstelling.
  - C** Alinea 12 noemt een ontwikkeling en in alinea 13 wordt een gevolg van die ontwikkeling besproken.
  - D** Alinea 12 noemt een verschijnsel en in alinea 13 wordt een oordeel over dat verschijnsel gegeven.
- 1p ● **9** Schrijvers kunnen verschillende schrijfdoelen hebben.
Wat is het voornaamste schrijfdoel van de schrijvers van deze tekst?
- A** de lezers informeren
  - B** de lezers overtuigen
  - C** de lezers tot handelen aansporen
  - D** de lezers waarschuwen
- 1p ● **10** De schrijvers maken gebruik van meningen van deskundigen op het terrein van de moderne communicatiemiddelen.
Op welke manier gebruiken zij deze meningen?
De schrijvers van deze tekst
- A** geven de meningen weer, zonder er eigen commentaar op te leveren.
  - B** maken kritische opmerkingen en spreken de deskundigen tegen.
  - C** maken kritische opmerkingen, maar spreken de deskundigen niet tegen.
  - D** noemen alleen de verschillen tussen deze meningen van deskundigen.
- 1p ● **11** Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?
- A** Dankzij de moderne communicatiemiddelen kunnen veel mensen eigenschappen hanteren die ze bij het gewone contact niet zo snel gebruiken.
  - B** Het onderzoek naar de invloed van de moderne media heeft tot nu toe alleen opgeleverd, dat jongeren sms'en voor hun plezier en om deel van een groep te kunnen uitmaken.
  - C** Sommigen vinden het een voordeel van de nieuwe media dat er meer mensen met elkaar communiceren, terwijl anderen het ontbreken van persoonlijk contact een nadeel vinden.
  - D** Voor jongeren is de snelheid waarmee zij kunnen reageren het belangrijkste motief voor het veelvuldig gebruik van de sms.

TEKST 2 KOMT DE ZELFSTANDIGE WINKELIER TERUG?

- 9p ○ 12 → Vat in de uitwerkbijlage de tekst 'Komt de zelfstandige winkelier terug?' samen in maximaal 125 woorden.
Zorg voor een goed lopend geheel. Noem niet onnodig voorbeelden en zet de titel erboven.

De volgende elementen moeten in je samenvatting voorkomen:

- het aandeel van de zelfstandige winkelier in de detailhandelsomzet de afgelopen 25 jaar
- twee oorzaken voor het verdwijnen van de zelfstandige winkelier uit de nieuwe winkelcentra
- de redenen die sommige steden hebben om het vestigen van zelfstandige winkeliers te stimuleren
- twee gegevens waaruit blijkt dat de gemeenten en het bedrijfsleven in de nieuwe winkelcentra de zelfstandige winkelier 'terug' willen
- de twee soorten zelfstandige winkeliers die professor Reijnders noemt
- de mening van Reijnders over de toekomst voor de zelfstandige winkelier
- hoe sommige winkeliers hun zaak aanpakten om weer toekomst te hebben.

Schrijf je samenvatting in volledige zinnen. Gebruik geen telegramstijl.

TEKST 3 BONSAI

- 1p ● 13 Een afbeelding in een folder of advertentie kan verschillende functies hebben:
- 1 De afbeelding dient om de aandacht te trekken.
  - 2 De afbeelding is nodig om de tekst te kunnen begrijpen.
  - 3 De afbeelding voegt inhoudelijk iets nieuws toe aan de tekst.
- Welke functie(s) heeft de afbeelding in deze advertentie?
- A alleen 2
B alleen 3
C alleen 1 en 2
D alleen 2 en 3
- 1p ● 14 Voor wie is de advertentie vooral bedoeld?
- A voor alle lezers van de Volkskrant
B voor de mensen die nog geen aardgas gebruiken
C voor iedereen die vlakbij een aardgaswingsgebied woont
D voor kwekers van bonsaiboompjes
- 1p ● 15 In de advertentie geeft de NAM informatie over het bedrijf. Wat is naast informatie geven een ander doel van de advertentie?
- A de lezers amuseren met een onderhoudend verhaal
B de lezers ertoe aansporen op aardgas over te gaan
C de lezers oproepen hun mening te geven
D de lezers waarschuwen voor gevaren

- 1p ● 16 Waarbij past de afbeelding van de handen met het boompje het beste?
- A bij de zin in de eerste kolom: "Wij willen graag zo efficiënt mogelijk werken met een minimaal ruimtebeslag."
  - B bij de zin in de eerste kolom: "En dankzij nieuwe productiemethodes werken we aanmerkelijk sneller, schoner en stiller."
  - C bij de zin in de tweede kolom: "Natuurlijk is het zo dat er binnen de samenleving verschillend gedacht wordt."
  - D bij het onderschrift "NAM. BRON VAN ENERGIE."

TEKST 4 BLIK NAAST DE WEG

- 1p ● 17 Wat is de functie van de eerste twee alinea's (regels 1-19) van deze tekst?
De schrijvers willen met de alinea's 1 en 2 het onderwerp inleiden door
- A een korte omschrijving van het centrale probleem te geven.
  - B een mening van een deskundige te geven.
  - C een samenvatting van de tekst te geven.
  - D een voorbeeld van een vervuiler te geven.
- 1p ● 18 "Vooral het ... graag halen." (regels 10-11)
Hoe sluit de rest van de alinea (regels 10-19) bij deze zin aan?
In de rest van de alinea wordt
- A een conclusie getrokken.
  - B een doel genoemd.
  - C een verklaring gegeven.
  - D een voorbeeld gegeven.
- 1p ● 19 "... of ziet het er bij voorbaat naar uit dat de lat te hoog is gelegd?" (regels 21-22)
Wat bedoelen de schrijvers met dit zinsgedeelte?
De schrijvers vragen zich af
- A of andere zaken een rol spelen.
  - B of de doelstellingen haalbaar zijn.
  - C of de plannen niet veel te duur zijn.
  - D of het zwerfvuil werkelijk een probleem is.
- 1p ● 20 "Het ministerie van ... zal toenemen." (regels 40-43)
Hoe sluit de rest van de alinea (regels 40-62) bij deze zin aan?
In de rest van de alinea wordt de eerste zin
- A anders geformuleerd.
  - B bevestigd.
  - C nader uitgewerkt.
  - D tegengesproken.
- 1p ● 21 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van het tekstgedeelte regels 79-118?
- A Doel en opzet van acties tegen zwerfvuil
  - B Voordelen en nadelen van acties tegen zwerfvuil
  - C Voorbeelden van ernstige milieuvervuiling
  - D Voorbeelden van blijvend succesvolle projecten

- 1p ● **22** Uit welke tabel kunnen automobilisten gegevens halen over de invloed op het milieu die wordt veroorzaakt door weggeworpen blikjes en flesjes?
A uit de tabel met het kopje “Fruit en kauwgom”
B uit de tabel met het kopje “Redenen voor het dumpen”
C uit de tabel met het kopje “Vuil leeft lang”
- 1p ○ **23** Van Aggelen noemt in alinea 6 (regels 79-91) ook een reden voor het ontstaan van zwerfvuil.
→ Noem deze reden in één woord.
- 1p ● **24** Wat is het voornaamste doel van de schrijvers van deze tekst?
A de lezers informeren
B de lezers overtuigen van hun mening
C de lezers waarschuwen
D tegenover de lezers gevoelens tot uitdrukking brengen

SCHRIJFOPDRACHTEN

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat als er in een opdracht ‘je’, ‘jij’ of ‘jou(w)’ staat, je telkens je eigen naam en/of adres en/of postcode en/of woonplaats moet invullen.

Het lijkt soms wel of de prullenbak op jouw school nog uitgevonden moet worden. Het schoolplein ligt vaak vol met snoeppapiertjes, lege blikjes, half opgegeten boterhammen en andere etensresten. In het kader van ‘Opgeruimd staat stoer’, een lessenserie bij maatschappijleer over zorg voor de omgeving, besluit jij een kort artikel voor de schoolkrant te schrijven, waarmee je andere leerlingen oproept om deel te nemen aan een grote schoonmaakactie op school en in de naaste omgeving. Met de feestcommissie heb je afgesproken dat er maar liefst tien gratis entreekaarten voor het jaarlijkse schoolfeest beschikbaar worden gesteld. De kaarten gaan naar de leerlingen die het meeste zwerfvuil ophalen. De heer Maasbree, een van jullie conciërges, heeft aangeboden mee te helpen en te zorgen voor prikkers en vuilniszakken. Jij schrijft het artikel. In de inleiding vermeld je waarom je leerlingen oproept voor de actie. Vervolgens vertel je waar, wanneer en op welk tijdstip de schoonmaakactie plaatsvindt. Je maakt met ten minste drie verschillende redenen duidelijk waarom deze actie volgens jou noodzakelijk is. Uiteraard vermeld je ook wat de leerlingen kunnen verdienen en wat de rol van de conciërge in het geheel is. Vermeld dat alle leerlingen binnenkort een formulier ontvangen waarmee ze zich kunnen aanmelden. Eindig je artikel met een pakkende, zelf bedachte slotzin. Gebruik maximaal 100 woorden.

- 8p ○ **25** **een artikel**
→ Schrijf het artikel **in de uitwerkbijlage**.

Je docent maatschappijleer is enthousiast over je artikel, zeker als blijkt dat vijftien leerlingen zich hebben aangemeld. Hij stelt voor een brief te sturen naar Marianne Wagenaars, die als correspondent van een regionaal dagblad regelmatig op zoek is naar plaatselijk nieuws. Misschien heeft zij belangstelling voor een interview of wil zij een verslag van de actie maken.

Je schrijft de brief aan Marianne Wagenaars. Zij woont aan de Treurnietweg op nummer 25 in jouw woonplaats. De postcode is 0012 AB. Je vertelt op welke school je zit en welke actie er binnenkort plaatsvindt. Voor gegevens over de opzet en dergelijke zaken verwijst

je naar het artikel dat je meestuurt. Je maakt duidelijk hoe de actie tot stand is gekomen en wat jouw rol daarin is. Geef aan waarom deze actie volgens jou belangrijk is en waarom je denkt dat aandacht in de krant wenselijk is. Vertel dat je bereid bent meer informatie te geven als ze dat op prijs stelt en maak duidelijk hoe ze jou kan bereiken.

9p ○ **26 een zakelijke brief**

→ Schrijf de brief aan Marianne Wagenaars **in de uitwerkbijlage**.